

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

โรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็นหน่วยงานสำคัญของการบริหารการจัดการศึกษา ในระดับรากหญ้าเพราะมีความใกล้ชิดกับผู้เรียนและชุมชนเป็นอย่างมาก กิจกรรมการเรียน การสอนเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียนจะเกิดขึ้นที่ระดับสถานศึกษา การจัดระบบ บริหารงานในสถานศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับภาวะความรับผิดชอบเป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพได้เนื่องจากการบริหารจัดการนั้นครอบคลุมกิจการต่าง ๆ ทางการศึกษาไว้หมด ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของครูและบุคลากร นักเรียน หลักสูตรและการ เรียนการสอน การจัดทำนโยบายและแผน การประเมินผล ระบบข้อมูล สารสนเทศ การมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพ การศึกษาได้ (สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. 2546 : 1)

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นสถานศึกษาที่จัดให้พระภิกษุ สามเณร ได้ศึกษาทั้งวิชาธรรมและวิชาสามัญควบคู่กันไป ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาขึ้น เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ.2514 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ.2535 โดยมีวัตถุประสงค์ที่ให้การศึกษามหาวิทยาลัย ในโรงเรียน ดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายบ้านเมือง กล่าวคือ ทางฝ่ายศาสนจักรก็จะ ได้ศาสนทายาทที่ดีมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็น ผู้ประพฤติปฏิบัติชอบดำรงอยู่ในสมณธรรมสมควรแก่ภาวะ สามารถดำรงและสืบต่อ พระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป และถ้าหากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ลาสิกขาบทไปแล้ว ก็ยังสามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐได้ หรือเข้ารับราชการสร้างประโยชน์ให้ก้าวหน้า ให้แก่ตนเองและบ้านเมืองสืบต่อไปด้วยเช่นกัน (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. 2546 : 106)

การดำเนินงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีลักษณะการบริหาร โดยมีสำนักพระพุทธศาสนาเป็นองค์กรหลักในการควบคุมส่งเสริมการศึกษาโดยตรง ส่วนการบริหารโรงเรียนให้เจ้าคณะจังหวัดที่มีหน้าที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม

แผนกสามัญศึกษา ในระดับจังหวัด และเจ้าคณะอำเภอมีหน้าที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในระดับอำเภอ โดยมีเจ้าอาวาสเป็นเจ้าสำนักเรียน ของแต่ละโรงเรียน เป็นผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในแต่ละวัด สำหรับขอบข่ายและภารกิจในการบริหารงานโรงเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 32)

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษานับว่าเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามธรรมเนียมปฏิบัติราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งการบริหารงานบุคคลนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลถูกต้องรวดเร็วเป็นไปตามหลักธรรมเนียมปฏิบัติราชการ เพื่อให้ส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบ เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มตามศักยภาพโดยยึดมั่นในระเบียบวินัย จรรยาบรรณ อย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ และเพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 36-37)

สภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้องค์กรต่าง ๆ มีการปรับปรุงโครงสร้างในองค์กร ปรับขนาดองค์กรให้เล็กลง ปรับอัตรากำลังคนให้มีจำนวนพอเหมาะกับโครงสร้างองค์กรใหม่ ทำให้มีจำนวนปริมาณงานเพิ่มมากยิ่งขึ้น องค์กรต่าง ๆ ประสบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการภายในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับการบรรจุ การแต่งตั้ง การสรรหา การพัฒนาบุคลากร การบำรุงรักษา การประเมินผล การปฏิบัติงานหรือการให้พนักงาน ล้วนแล้วแต่เป็นปัญหาใหญ่ของการบริหารงานบุคลากรทั้งสิ้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ก็มีปัญหาสำคัญหลายประการเช่นกัน กล่าวคือ ด้านบุคลากร พบว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษายังขาดแคลนครูที่มีคุณวุฒิและคุณสมบัติที่เหมาะสม ไม่มีบุคลากรประจำ ครูผู้สอนเป็นเพียงแต่จ้างสอนเป็นชั่วคราว ซึ่งทำให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนบุคลากรผู้สอนบ่อยครั้ง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานต่ำ (วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ และพระมหาสุทิตย์ อากาศโร. 2542 : 13)

ดังผลการวิจัยของสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 11 (2541 : 39) ที่ได้ทำการประเมินผลการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษา โรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 พบว่า บุคลากรขาดการพัฒนา สวัสดิการไม่ดี บางสาขาวิชาไม่สามารถสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถปฏิบัติงาน ได้ เพราะขาดแรงจูงใจหลายประการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบโดยตรง ไม่ได้ ตรวจสอบ ควบคุม และให้การสนับสนุนส่งเสริมเท่าที่ควร ขาดการศึกษาวิจัยในสภาพทั่วไป เกี่ยวกับโรงเรียนอย่างจริงจังทำให้ขาดข้อมูลที่จะใช้ในการพัฒนาอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นผล โดยตรงต่อการจัดการศึกษาให้แก่พระภิกษุสามเณร ที่เป็นทายาทผู้สืบต่ออายุของ พระพุทธศาสนา ถ้าหากการจัดการศึกษาที่ไม่ได้ผล ผลลัพธ์ก็คือจะเกิดความเสื่อมถอยศรัทธา และขาดความรู้ความสามารถในการดำรงอยู่ของผู้สืบสานทายาทที่ดี ปัญหาดังกล่าวข้างต้น นับว่าเป็นอุปสรรคสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องหาทางแก้ไข เพื่อให้การบริหารงาน บุคลากรเกิดประสิทธิภาพ ดังนั้น หากผู้บริหารองค์กรทุกระดับมีความเข้าใจ และมี ความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานบุคคล ก็จะส่งผลให้ปัญหามีขนาดและ ความรุนแรงน้อยลง

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา การบริหารงาน บุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 10 ซึ่งจะทำให้ทราบ ความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาต่อการบริหารงาน บุคลากร ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข กำหนด นโยบาย วางแผนการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาให้มี ประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น อันจะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 10
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานบุคลากรของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 10 จำแนกตามตำแหน่ง และที่ตั้งของ โรงเรียน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 10

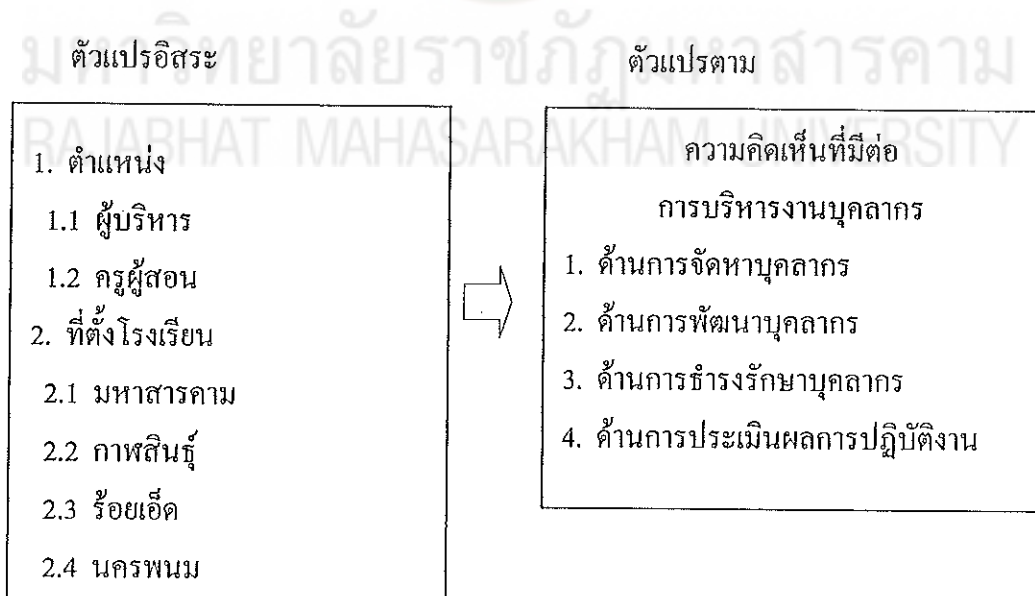
สมมติฐานการวิจัย

1. บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคลากร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 10 แตกต่างกัน
2. บุคลากรที่อยู่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคลากร แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลจากนักวิชาการหลายท่าน เช่น ธงชัย สันติวงษ์ (2542 : 40) วิจิตร ศรีสอ้าน (2543 : 6) และวีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2547 : 5 - 6) มาประมวลเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งมี 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการจัดหาบุคลากร
 2. ด้านการพัฒนาบุคลากร
 3. ด้านการธำรงรักษาบุคลากร
 4. ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน
- สามารถสรุปเป็นกรอบการวิจัยดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 10 จำนวน 44 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 719 คน (สำนักงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม. 20 สิงหาคม 2552. : เว็บไซต์)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 10 จำนวน 254 คน ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตารางของเครจซี่มอร์แกน (Krejcie and Morgan) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543 : 303) แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 ตำแหน่ง แบ่งเป็น

- 1) ผู้บริหาร
- 2) ครูผู้สอน

3.1.2 ที่ตั้งโรงเรียน แบ่งเป็น

- 1) มหาสารคาม
- 2) กาฬสินธุ์
- 3) ร้อยเอ็ด
- 4) นครพนม

3.2 ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 10

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารงานบุคลากร หมายถึง การดำเนินงานการบริหารงานบุคลากรใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 10 มี 4 ด้าน ได้แก่

1.1 การจัดหาบุคลากร หมายถึง การได้บุคคลที่มีคุณสมบัติที่ดีที่จะทำให้ องค์การบรรลุเป้าหมายปฏิบัติงานในองค์การให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานมากที่สุด ได้แก่ การวางแผนกำลังคน การสรรหาบุคคล การคัดเลือกบุคคล และการทดลองการปฏิบัติงาน

1.2 การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การดำเนินการเพิ่มพูนส่งเสริมบุคคลหรือเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการทำงานดีขึ้นและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันได้แก่ การปฐมนิเทศ การฝึกอบรม การสัมมนา การย้าย การโอน การสับเปลี่ยนหมุนเวียนงาน

1.3 การธำรงรักษาบุคลากร หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้บุคลากรในหน่วยงานมีขวัญกำลังใจ มีทัศนคติที่ดีต่อหน่วยงาน การจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพเต็มความสามารถ โดยการกำหนดค่าตอบแทนและให้ประโยชน์เกื้อกูลแก่บุคลากรในด้านต่าง ๆ อันได้แก่ การจูงใจ ค่าตอบแทน การมอบหมายงาน สภาพการทำงาน การสร้างความสัมพันธ์ในองค์กร ความก้าวหน้า วินัย การประเมินผลงานปฏิบัติงาน

1.4 การประเมินผลการปฏิบัติงาน หมายถึง กระบวนการ กิจกรรมด้านการบริหารงานบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวิธีการที่หน่วยงานพยายามจะทำการกำหนดให้ทราบแน่ชัดได้ว่า บุคลากรในโรงเรียนสามารถปฏิบัติงานได้ประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

2. โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา หมายถึง สถาบันที่จัดตั้งขึ้นในวัดหรือที่ธรณีสงฆ์หรือที่ดินของมูลนิธิทางพระพุทธศาสนา โดยได้รับอนุญาตจากสำนักงานพระพุทธศาสนา ด้วยความเห็นชอบของคณะสงฆ์ที่ให้การศึกษแก่พระภิกษุ สามเณร ให้เข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

3. กลุ่มที่ 10 หมายถึง กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 4 จังหวัดได้แก่ มหาสารคาม กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด และนครพนม

4. บุคลากร หมายถึง ผู้บริหารและครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 10

5. ผู้บริหาร หมายถึง เจ้าคณะอำเภอหรือเจ้าอาวาสหรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งจากเจ้าคณะอำเภอหรือเจ้าอาวาสให้เป็นเจ้าสำนักเรียน ผู้อำนวยการสำนักเรียน ผู้จัดการ หัวหน้าสถานศึกษา ซึ่งดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 10

6. ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนพระปริยัติธรรม ที่ได้รับแต่งตั้งหรือได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่สอนประจำในสำนักเรียนหรือโรงเรียนพระปริยัติธรรม หรือบุคลากรวิชาชีพผู้ทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการ

ต่าง ๆ และรวมถึงพระภิกษุผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานบุคลากรของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 10
2. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้มีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY